



PRIVREDNA
KOMORA
SRBIJE

DNEVNI PREGLED

PRIVREDNIH KRETANJA - UKRAJINSKA KRIZA -

15. MART 2022. GODINE

BREAKING

Grupacija proizvođača žitarica PKS, udruženja žitarica i Produktne berze traže od Vlade Srbije da dozvoli slobodan izvoz brašna, kao i uvođenje kvota za izvoz pšenice i kukuruza roda 2021. uz poštovanje raspoloživih zaliha

DNEVNI PREGLED PRIVREDNIH KRETANJA (UKRAJINSKA KRIZA) – 15. MART 2022. GODINE

Opšta napomena privrednicima u Srbiji

Zbog političke situacije prouzrokovane ukrajinskom krizom poslovanje sa Ukrajinom, Rusijom i Belorusijom je otežano uz kontinuirano povećanje rizika. Zbog najava reakcija RF na sankcije uvede od strane USA, UK, EU situacija na globalnom tržištu je praktično nepredvidiva i očekivanja su **da će u narednom periodu doći do pogoršanja uslova poslovanja.**

Preporuka Privredne komore Srbije svojim članicama je da budu vrlo oprezni u realizaciji poslovnih poduhvata sa ovim zemljama i da se konsultuju sa stručnim službama PKS.

Opšta info stranica PKS povodom ukrajinske krize: <https://pks.rs/strana/ukrajina-info-servis>

Pozivni centar: 0800 808 809 (radnim danima) i 066 875 0 600 i 066 875 1114 (vikendom)

E-mail: kriznistab@pks.rs

Transport

Transport robe prema Rusiji i dalje funkcioniše uz sve veći rizik prilikom tretiranja tereta od strane tranzitnih zemalja EU. Za transport robe iz Ruske Federacije u Srbiju, za izradu T1 tranzitnog dokumenta kroz EU, velika većina PL/LT/LV/EST špeditera zahteva kupoprodajne ugovore između RU i SRB uvoznika. **I danas, su čekanja na graničnim prelazima značajno duža zbog privremenog zatvaranja graničnog prelaza Kukuryki-Kozlowiczy (jutros otvoren) , što je posledično uticalo na veće gužve na svim ostalim pravcima. Ovo je povećalo intenzitet saobraćaja i stvorilo još veći pritisak na već zakrčene granične prelaze.**

Iako je za sada transport moguć, mogu se očekivati dalje mere EU koje će otežati najpre prevoz robe iz RUS preko EU zemalja, ali i mere Ruske Federacije za koje će zemlje i tržišta odrediti zabranu izvoza proizvoda i sirovina iz RF.

Zabranjen je tranzit, prenos, izvoz, pretovar i svako drugo kretanje robe koja ulazi u EU i koja je namenjena Rusiji, ukoliko je uključena na listu sankcija EU.

Sva roba na navedenoj listi sankcija EU koja je namenjena Rusiji biće predmet procene rizika od strane carinskih organa EU koji mogu odlučiti da li je pošiljka na listi predmetnih sankcija. Ovo će se posledično primenjivati i na eventualne nove sankcije EU usmerene na izvoz robe ka Rusiji.

<https://pks.rs/strana/sankcije-eu-usmerene-ka-rusiji> - link na sajt PKS

Svi prelazi RU-BY i RU –FIN su otvoreni i saobraćaj se odvija bez zadržavanja.

Trenutno vreme čekanja RUS-EST: na izlazu je kolona od 2 km-1 dan čekanja , a na ulazu u zemlju je čekanje oko 24--30 sati. RUS-LV: na izlazu četiri do pet dana, na ulazu u zemlju bez zadržavanja.

Belorusija, sa RU su svi prelazi otvoreni dvosmerno.

Izlaz ka EU: BY ka LV i LT čeka se **četiri do šest dana** bez elektronskih propusnica.

Granica Kukuryki-Kozlowiczy (BY-PL) privremeno je bila zatvorena do jutros, 8-9 km je kolona sa Poljske strane, a čak 20km sa Beloruske i broj vozila se konstantno povećava. Na granici Brest (BY-PL putnički) kolona je 5 km, 1 dan se čeka na ulazu u PL. Na izlazu iz PL nema zadržavanja.

Svi prelazi Iz Ukrajine ka Belorusiji su zavtvoreni osim za izbegličke konvoje (putnička vozila). Prelazi Chop ka Mađarskoj i Đakovo ka Rumuniji zatvoreni su za tranzit robe osim za humanitarne konvoje. Prelaz Yagodin je otvoren za prazna vozila, humanitarne i izbegličke konvoje.

Zabranjen je tranzit robe u EU iz UA republika DNR i LNR, usled nemogućnosti dokaza o poreklu robe.

Situacija na terenu se menja svakodnevno i prevoznicima se preporučuje da pažljivo procene rizik prilikom organizovanja transporta ka Rusiji i budu u kontaktu sa Udruženjem za Saobraćaj pri PKS, i prate na sajtu PKS stanje na graničnim prelazima, (izvor info Milšped).

Troškovi transporta kontinuirano rastu imajući u vidu nagli rast cene nafte, vreme čekanja na granicama, neizvesnost u pogledu funkcionisanja graničnih prelaza, kao i ozbiljne poteškoće u angažovanju i ceni vozača koji su spremni da voze na ovom tržištu, kao i nemogućnosti osiguravanja robe u transportu.

Pretovarna luka Konstanca trenutno prima ruske brodove, bez informacije koliko će to dugo trajati. Za sada železnički transport funkcioniše preko Poljske i Belorusije. Er Srbija sprovodi letove za Rusiju.

Korisni linkove za praćenje situacije na granicama:

Stanje na graničnim prelazima Rusija , Ukrajina i Belorusija:

<https://pks.rs/strana/sekcija/ukrajina-informacije-o-granicnim-prelazima>

Letonija:

vid.gov.lv/ru/kravas_auto_rindas

Estonija:

estonianborder.eu/yphis/bordersAndWaitingAreas.action

estonianborder.eu/yphis/borderQueueInfo.action

Kontakt: <https://pks.rs/udruzenje/udruzenje-za-saobracaj>

E-mail: saobracaj@pks.rs

Platni promet

Prema izveštajima banaka čiji klijenti posluju sa partnerima u kriznom području, plaćanje i naplata se obavlja u uobičajenoj dinamici, preko banka koje nisu pod sankcijama a najvećim delom u EUR. Domaće banke na dnevnom nivou prate situaciju u cilju minimiziranja rizika izvršenja transakcija prema ugroženom regionu.

Ruske kompanije otežano dolaze do valute EUR, što predstavlja dodatno opterećenje u samom procesu naplate iz Rusije. Transakcije u rubljama se obaljavaju u manjem obimu, dodatno opterećene volatilnim kursom ali se i te pozicije zatvaraju, mada usporeno. U ovom momentu je lakše omogućiti devizne prilive u RUB za naše izvoznike nego devizna plaćanja uvoznika u RUB.

Sberbank i Gazprombank, kao dve najveće ruske banke, su i dalje van lista sankcija i time uključene u SWIFT, čime je u najvećoj meri i omogućen platni promet sa Rusijom. Nezavisna istraživanja, koja je Deutsche Bank (DB) podržala, ukazuju da bi isključivanje Rusije iz SWIFT-a dodatno zakomplikovalo trgovinu, povećalo suzdržanost i oprez u međunarodnom poslovanju, a dugoročno bi zemlje nezadovoljne unipolarnim odnosom snaga bile podstaknute da se udruže, kako bi uspostavili rivalski sistem sa infrastrukturom koju mogu kontrolisati.

Ruska alternativa SWIFT-u, SPFS, u koju je uključeno oko 400 finansijskih institucija, raširena je uglavnom u Rusiji, mada je jedan deo korisnika i iz zemalja bivšeg sovjetskog prostora. S druge strane, Kina takođe ima alternativu SWIFT-u, CIPS, sa 1.280 finansijskih institucija u preko 100 zemalja. Moguća integracija ove dve mreže u budućem periodu bi uspostavila neku vrstu alternative SWIFT-u za ruski deo finansijskog sistema izolovanog sankcijama.

Imajući u vidu povećanje rizika, apelujemo na izvoznike da budu oprezni prilikom izvoza većih količina robe. Na rizik naplate treba dodati i praktičnu nemogućnost osiguranja robe u tranzitu pri isporuci robe na tržišta RUS, BLR, UKR.

Od izlaska kartičnih sistema sa zapada (VISA, Mastercard) u Rusiji je moguće korišćenje samo njihovih kartica koje su ranije izdate od strane ruskih banaka (do isteka tih kartica), dok je plaćanje na POS-ovima i podizanje gotovine na ATM-ovima onemogućeno karticama izdatim van Rusije, osim kartica Uni Pay kartičnog sistema iz Kine. Ukrajina dodatno apeluje na centralne banke Jermenije, Kazahstana, Tadžekistana, Vijetnama, Turske i Kirgistana, da suspenduje plaćanja karticama ruskog platnog sistema Mir.

Kontakt: <https://pks.rs/udruzenje/udruzenje-za-bankarstvo-osiguranje-i-druge-finansijske-institucije>

E-mail: bankarstvo@pks.rs

Energetika

Snabdevanje svim vrstama derivata nafte je redovno i stabilno. Na benzinskim stanicma ima svih vrsta motornih goriva i prodaja se odvija bez većih problema. Tržište gasa je stabilno, uvoz se realizuje iz Rusije Turskim i Balkanskim tokom.

Snabdevanje svim vrstama derivata nafte je redovno i stabilno. Na benzinskim stanicma ima svih vrsta motornih goriva i prodaja se odvija bez većih problema. Tržište gasa je stabilno, uvoz se realizuje iz Rusije Turskim i Balkanskim tokom.

Shodno Uredbi o ograničenju visine cena derivata nafte regulisane su cene dva osnovna derivata, evro dizel benzin evro premijum od 95 oktana. Regulisane cene važiće do 18. marta 2022. 15 časova i to za:

- | | |
|--------------------|------------------|
| 1. DIZEL | 187,74 za litar |
| 2. PREMIJUM BMB 95 | 176,31 za litar. |

U prethodnih 7 dana nastavljen je trend pada cena sirove nafte na globalnom tržištu tako da na današnji dan cene su gotovo 30% niže u odnosu na 9-ti mart kada su iznosile i preko 130 USD/bbl.

Snabdevenost električnom energijom je stabilno i odvija se bez problema. Proizvodnja uglja na kopovima Kolubare je stabilizovana i očekuje uspostavljanje proizvodnje na planiranom nivou. Problem kolubarskog uglja je kvalitet, tj. energetska vrednost uglja kao i neotkrivena jalovina. Kostolački kopovi podigli su proizvodnju.

Kontakt: <https://pks.rs/udruzenje/udruzenje-za-energetiku-i-energetsko-rudarstvo>

E-mail: energetika@pks.rs

Snabdevenost maloprodaje

Dana 13. marta dolazi do pada tražnje za svim artiklima od kojih su ključni šećer (-33,9%), sveže meso (-30,3%) i pakovano meso (-26,9%), a slede brašno, so i konzervirana hrana. Pojačana tražnja osnovnim životnim namirnicama se smiruje, a snabdevanje je stabilno.

PKS objavljuje svakodnevno u 16h pregled tražnje 11 grupa proizvoda. Lanac snabdevanja funkcioniše redovno.

Kontakt: <https://pks.rs/udruzenje/udruzenje-za-trgovinu>

E-mail: trgovina@pks.rs

Proizvodnja hrane

Dugotrajna zabrana izvoza pšenice i kukuruza može da izazove probleme i po prolećnu setvu, jer je poljoprivrednicima neophodan novac da bi mogli da finansiraju novu setvu. Posledice će snositi kako proizvođači, tako i izvoznici koji izvoze preko luka jer ne mogu svoju robu da plasiraju s obzirom da su vezani ugovorom. Ukoliko i budu realizovali izvoz, snosiće finasijske posledice. Izvoznici su svoju robu avansirali po većim cenama, a ukoliko se i odluče da prodaju Robnim rezervama, direkcija neće biti u mogućnosti da primi tolike zalihe.

Tražnja kukuruza i pšenice izostaje. Za razliku od prethodnih dana, ovog jutra je tražnja pšenice na cenovnom nivou od 32,50 do 35,50 din/kg u zavisnosti od parametara kvaliteta. Ponuda soje je na cenovnom nivou od 79,00 din/kg bez PDV-a, dok je tražnja na nivou od 78,50 din/kg bez PDV-a.

Vlada Srbije usvojila je inicijativu PKS odnosno Grupacije proizvođača biljnih ulja da se na određen vremenski period zaustavi izvoz sirovog ulja, a da ostane slobodan izvoz suncokretovog ulja u boci (rafinisano ulje). Potražnja za uljem iz regiona i EU i dalje je značajna.

Vlada Republike Srbije je 10. marta donela Odluku o privremenoj zabrani izvoza osnovnih poljoprivredno prehrambenih proizvoda bitnih za stanovništvo i uvrstila sirovo ulje prema **inicijativi Privredne komore Srbije odnosno Grupacije proizvođača biljnih ulja da se na određen vremenski period zaustavi izvoz sirovog ulja, a da ostane slobodan izvoz suncokretovog ulja u boci (rafinisano ulje).**

Izvoz rafinisanog ulja ide neometano uz poštovanje svih dosadašnjih ugovora. Trenutno je paradoks na domaćem tržištu, jer cena rafinisanog ulja u boci iznosi 1,3 evra po toni, a sirovog suncokretovog 2 do 2,5 evra po toni. Svi trgovinski lanci u RS se snabdevaju po već potpisanim ugovorima i suncokretovog ulja ima dovoljno za stanovništvo.

Proizvođači ulja koji redovno snabdevaju domaće tržište uprkos mnogostruko višoj ceni u izvozu se ponašaju društveno odgovorno i nema potrebe da se uvode naknadne restrikcije u smislu ograničavanja izvoza jestivog ulja.

Napomena: Izuzetno je važno voditi računa o domaćim proizvođačima koji imaju već unapred potpisane ugovore koje treba da ispoštuju, jer pozicioniranje na evropskom i tržištu regiona je vrlo složeno.

PKS je već upozorila da bi i građevinske kompanije mogle da imaju problema zbog tumačenja nove Uredbe zbog zabrane utakanje goriva u cisterne. Građevinske mašine (valjkovi, rovokopači, freze, finišeri), zbog nemogućnosti da sa gradilišta dođu do bezninskih pumpi, snabdevaju se gorivom iz cisterni u koje, prema tumačenju Uredbe, nije moguće tankovati gorivo na pumpama.

Sličan problem imaju i proizvođači zanatskog (kraft) piva. Ove kompanije dizel gorivo sipaju u male cisterne na benzinskim stanicama na kojima se obavlja maloprodaja koje koriste za agregate u proizvodnji. Zbog zabrane točenja u cisterne proizvođači strahuju za proizvodnju gde većina proizvođača planira kuvanje piva sledeće nedelje za letnju sezonu.

Zbog toga je Privredna komora Srbije zatražila od nadležnog ministarstva dodatno tumačenje odredaba pomenute Uredbe u vezi sa snabdevanjem gorivom građevinskih i proizvodnih kompanija.

Uvoznici iz zemalja CEFTA 2006 se javljaju sa problemom isporuke ograničenih zabranjenih roba (brašno i pšenica) za izvoz na tržišta Makedonije, BiH i Crne Gore sa isticanjem problema vezanih za nesipunjavanje dogovorenih poslovnih aranžmana, što će se negativno odraziti na njihovo poslovanje. Crna Gora je otvorila tender za popunjavanje robnih rezervi brašnom i suočena je sa velikom nestašicom brašna.

Napomena:

- Dana 14. marta je održan sastanak sa predstavnicima Žitounije, Žita Srbije, Produktne berze i predstavnika Grupacije proizvođača žitarica, industrijskog i krmnog bilja na temu aktuelne situacije na tržištu ratarskih kultura i brašna, kao i izmeni Odluke o zabrani izvoza. Dogovoreno je da se danas nakon usaglašavanja predloga dopisa (sa prisutnima na sastanku i sa PPO) isti uputi ka Vladi RS/ MPŠV kako bi se dozvolio slobodan izvoz brašna, a da kvotu do kraja ekonomske godine za pšenicu roda 2021. (30. jun 2022.) i za kukuruz rod 2021. do kraja 30. septembra 2022. odredi nadležno ministarstvo uz poštovanje raspoloživih zaliha.
- Na osnovu informacija dobijenih od Žita Srbije, ugovorene količine pšenice za izvoz iznose oko 350.000 tona, a kukuruza oko 650.000 tona. Ovi podaci su od strane Žita Srbije dostavljeni MPŠV.

Na inicijativu izvoznika voća i povrća za Rusku Federaciju, dogovoreno je da se početkom naredne nedelje organizuje sastanak sa firmama sektora voća i povrća vezano za izvoz za Rusiju i dalje aktivnosti vezane za plasman ovih proizvoda.

Kontakt: <https://pks.rs/udruzenje/udruzenje-za-biljnu-proizvodnju-i-prehrambenu-industriju>

E-mail: biljna.prehrambena@pks.rs

Sektor mesa, mleka

- **Situacija na tržištu sirovog mleka** je neizvesna i regionalnog je karaktera. Smanjenje broja muznih grla uticalo je na povećanje otkupne cene sirovog mleka koje ide i iznad 40,00 din/litar.
- Platežna moć potrošača se smanjuje, te nije primećena veća potražnja gotovih proizvoda od mleka. Potraživanje za mlekom i proizvodima od mleka je standardno za ovaj period godine (vreme Vaskršnjeg posta) te je nešto veća tražnja za dugotrajnim mlekom.
- Kod većine prerađivača mleka, tok proizvodnje, diktira i nivo zaliha i uglavnom je bez većih promena. Pad zaliha (do 20%) kod pojedinih proizvođača, u vezi je sa smanjenjem količine mleka u otkupu.
- Produbljuje se problem naplata, pre svega kod malih lokalnih trgovina (STR i sl.).

- Polazeći od konstantnog rasta cena ambalaže, energenata i ostalih pomoćnih sredstava za rad, od početka godine prisutne su i korekcije cena gotovih proizvoda.

Kontakt: <https://pks.rs/udruzenje/udruzenje-za-stocarstvo-i-proizvodnju-stocarskih-proizvoda>

E-mail: stocarstvo@pks.rs

Hemijska industrija

Gumarska industrija određene sirovine dominantno uvozi iz Rusije i Belorusije, kao što su industrijska čađ, kaučuk i kord. S obzirom da multinacionalne kompanije koje posluju u Srbiji imaju određene standarde za dobavljače (iako za sve sirovine, postoji preko 10 alternativnih zemalja iz kojih je moguć uvoz), pitanje je da li dobavljači mogu da ispune uslove. Pojedini proizvođači imaju zalihe sirovina za 6 meseci, ali centrale traže da neke sirovine pošalju u njihove fabrike u EU kako ne bi imali zastoj u proizvodnji i zbog uštede sirovina traže smanjenje proizvodnje u Srbiji.

Proizvodnja veštačkog đubriva, kalijum hlorid, 81,1% uvoza iz Rusije, a 18,9% iz Belorusije do sada nije uvezeno sa drugih tržišta, ali alternativna tržišta mogu biti Kanada, Kina, Izrael i Jordan, pitanje je količina i cena. Urea i azotna đubriva se uvoze iz Ruske Federacije, a alternativna tržišta su Hrvatska, Libija, Rumunija, Turkmenistan, Azerbejdžan, Austrija, Mađarska, Nemačka, Ujedinjeni Arapski Emirati, Turska, Holandija, Slovačka.

Đubriva u Srbiji kao i sirovina za njegovu proizvodnju ima dovoljno za period predstojeće setve. U Srbiji trenutno ima 160.000 tona uree, a godišnja potrošnja je 250.000 tona. Kada postoji puno alternativnih tržišta cena je slična. Bezvodni amonijak se u značajnim količinama uvozi iz Ruske Federacije, ali postoje alternativna tržišta.

Cene mineralnih đubriva – Zbog velikog porasta cena, i sirovina i gotovih đubriva, u petak 11. marta, nije imalo gde da se nabavi mineralno đubrivo u Srbiji. Da bi bili rentabilni, domaći proizvođači će morati da ukalkulišu nove cene sirovina u cenu proizvoda. Na dan 11.marta, cene su bile sledeće: UREA 1.347 evra po toni, KAN 836 evra, NPK 15-15-15 870 evra. Zbog visoke cene prirodnog gasa primećuje sve češće su obustave proizvodnje mineralnih đubriva u EU.

U martu mesecu je cena monomera porasla za 50 do 135 evra po toni, što je neočekivano i što je doprinelo povećanju cene polimera.

Kontakt: <https://pks.rs/udruzenje/udruzenje-za-hemijsku-gumarsku-industriju-i-industriju-nemetala>

E-mail: hemija@pks.rs

Metalska i elektro industrija

Problem sa sirovinama (čelični limovi, cevi, profil) je postao alarmantan. Cena čelika se drastično uvećala, a trgovci su prestali (ili usporili) sa prodajom čime je direktno ugrožena realizacija ugovorenih poslova kompanije u oblasti metaloprerađiva/mašinogradnje. U nekim slučajevima ugovoreni poslovi na ovim tržištima se otkazuju, zbog više sile.

U elektro-industriji cene osnovnih metala rastu, ali situacija sa nabavkom elektro komponenata trenutno nije poremećena. Firma koja proizvodi pametna brojila planirala je za ovu godinu izvoz u vrednosti od 15 miliona evra, a duplo više u 2023. godini, čime bi ušli u prvih pet izvoznika na tržište Rusije u metalnoj i elektro-industriji. U slučaju odluke o uvođenju sankcija Rusiji, smatraju da visokotehnološki proizvodi treba da budu izuzeti.

Sektor poljoprivredne mehanizacije nema većih problema, osim već konstatovanih koji se tiču porasta cena sirovina i transporta, kao i otežanog plaćanja. Sva privredna društva iskazuju strah i neizvesnost u vezi sa budućim snabdevanjem energentima i njihovom cenom.

U automobilskoj industriji cene sirovina rastu, ali postoje i određene zalihe. Kompanije u Srbiji još uvek posluju bez većih problema, ali očekuju posledice izazvane smanjivanjem obima proizvodnje automobila na svetskom nivou.

Proizvodnja bakra i aluminijuma za sada se odvija bez većih smetnji. Cena ovih roba na berzi raste, što pogoduje domaćim proizvođačima. Sirovina trenutno imaju za narednih šest meseci.

Livnice prijavljuju veliki porast cena sirovina, repromaterijala, naročito otpadnih metala što će direktno uticati na povećanje cena njihovih proizvoda.

Kontakt: <https://pks.rs/udruzenje/udruzenje-za-metalnu-elektro-industriju-rudnike-metala-i-metalurgiju>

E-mail: metalska@pks.rs

Građevinska industrija

Postoji otežana nabavka armature u Srbiji, stovarišta su zatvorena jer se očekuje dalji rast cene materijala. Za sedam dana cena je porasla za 50% evra po toni! Smanjena je ili obustavljena isporuka prema kupcima, zalihe prodavaca mogu trajati najviše dva meseca. PKS priprema sastanak između proizvođača, uvoznika i velikih građevinskih kompanija.

Vanredna situacija u Ukrajini dovela je do globalnog poremećaja tržišta hemikalija neophodnih za održavanje procesa proizvodnje cementa, prvenstveno gvožđe-sulfata i rastvora uree. U cementarama u Srbiji postoje zalihe za šest meseci.

Cementare su svoje potrebe za ugljem i naftnim koksom od oko 14 miliona evra, podmirivale 50% uvozom iz Rusije. Vlada Srbije na predlog PKS ubrzano radi na hitnom usklađivanju sa regulativama EU o korišćenju alternativnih goriva. Održano je nekoliko sastanaka i očekujemo rešenja koja će omogućiti nesmetanu proizvodnju cementa u Srbiji. Tržišta sa kojih je moguće da se uvezu kameni, mrki ugalj i koks su Grčka, Mađarska, Rumunija i SAD.

Kontakt: <https://pks.rs/udruzenje/udruzenje-za-gradevinarstvo-industriju-gradevinskog-materijala-i-stambenu-industriju>

E-mail: gradjevinarstvo@pks.rs

Sankcije EU prema Rusiji i Belorusiji

Savet EU je usvojio četvrti paket ekonomskih i individualnih sankcija ka Rusiji i njenim državljanima. Savet EU je odlučio da:

- Zabrani sve transakcije sa određenim državnim preduzećima;
- Zabrani pružanje bilo kakvih usluga u vezi sa kreditnim rejtingom bilo kom ruskom licu ili entitetu;
- Proširi spisak lica povezanih sa odbrambenim i industrijskim sektorom Rusije, kojima su nametnuta stroža ograničenja izvoza robe dvostruke namene i robe i tehnologije koja bi mogla doprineti tehnološkom unapređenju odbrambenog i bezbednosnog sektora;
- Zabrani nova ulaganja u ruski energetska sektor, kao i da uvede sveobuhvatno ograničenje izvoza opreme, tehnologije i usluga za energetska industriju;
- Uvede ograničenja trgovine gvoždem i čelikom, kao i luksuznom robom.

Pored toga, Savet EU je odlučio da sankcioniše oligarhe, lobiste i druga lica kao i ključne kompanije u sektorima avijacije, vojske i robe dvostruke namene, brodogradnje i mašinogradnje.

Takođe, Savet EU je dao zeleno svetlo Evropskoj Komisiji da se, u ime EU, pridruži izjavi koja će biti objavljena u kontekstu Svetske trgovinske organizacije (STO). Naime, EU će zajedno sa drugim članicama STO izraziti spremnost da preduzme sve radnje koje smatraju neophodnim za zaštitu bezbednosnih interesa. Ovo može uključivati različite aktivnosti u smislu podrške Ukrajini ili suspendovanje koncesija i drugih obaveza prema Ruskoj Federaciji, kao što je suspenzija tretmana najpovoljnije nacije za robe i usluge. Pored ovog EU smatra da proces pristupanja Belorusije STO treba da bude suspendovan.

Link za ovu odluku Saveta EU je sledeći:

<https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2022/03/15/russia-s-military-aggression-against-ukraine-fourth-eu-package-of-sectoral-and-individual-measures/>

Restriktivne mere Saveta EU ka Rusiji (9. mart 2022. godine).

Uredba Saveta EU ([COUNCIL REGULATION \(EU\) 2022/394](#)) u vezi sa daljim merama koje su usvojene za Rusiju:

- uvedene su restrikcije u pogledu izvoza robe za pomorske navigacije i radio-komunikacionu tehnologiju Rusiji. Na osnovu ove odluke biće zabranjena prodaja, snabdevanje, transfer ili izvoz, direktno ili indirektno, robe i tehnologije za pomorsku plovidbu bilo kom fizičkom ili pravnom licu, entitetu ili telu u Rusiji, za upotrebu u Rusiji ili za korišćenje na brodu, koji plovi pod ruskom zastavom.

Odluka Saveta EU je da će se u sve mere uključiti i praćenje korišćenja kripto-valuta, kako vi se obezbedila pravilna primena postojećih sektorskih restrikcija.

Proširena je i lista pravnih lica, entiteta i tela na koje se primenjuju restrikcije u vezi sa investicionim uslugama, prenosivim hartijama od vrednosti, instrumentima tržišta novca i kreditima.

Restriktivne mere Saveta EU ka Belorusiji (9. mart 2022. godine).

Uredba Saveta EU ([COUNCIL REGULATION \(EU\) 2022/398](#)) u vezi sa daljim merama koje su usvojene za Belorusiju:

- korišćenje SWIFT sistema je zabranjeno za tri beloruske banke Belagroprombank, Bank Dabrabyt, i Development Bank of the Republic of Belarus, kao i njihove filijale u Belorusiji.
- uvedena je zabrana transakcija sa Centralnom bankom Belorusije u vezi sa upravljanjem rezervama ili imovinom i u pogledu sa javnim finansiranjem i investicijama u Belorusiji.

- zabranjen je listing i pružanje usluga u vezi sa akcijama beloruskih entiteta u EU od 12. aprila 2022. godine.
- značajno će se ograničiti finansijski prilivi iz Belorusije u EU zabranom prihvatanja depozita, koji prelaze 100.000 evra od beloruskih državljana ili rezidenata, zabranom posedovanja računa beloruskih klijenata od strane Centralnog depoa hartija od vrednosti EU, kao i prodaja hartija od vrednosti denominovanih u evrima beloruskim klijentima.
- zabranjena je isporuka novčanica denominovanih u evrima Belorusiji.

Pregled svih sankcija, koje EU primenjuje prema Rusiji i Belorusije se možete pronaći na sajtu Privredne komore Srbije.

Izmena regulative u Rusiji

„Vlada Ruske Federacije je definisala listu roba i opreme, prethodno uvezenih iz inostranstva u Rusiju, čiji izvoz iz zemlje je privremeno zabranjen. Odluka će biti na snazi do kraja 2022. godine.

Na spisku roba nalaze se tehnološka, telekomunikaciona, medicinska oprema, transportna sredstva, poljoprivredna i elektro oprema - ukupno više od 200 pozicija, uključujući železničke vagoni i lokomotive, kontejnere, turbine, mašine za obradu metala i kamena, monitore, projektore, e- upravljače i panele. Mera je usvojena sa ciljem održavanja stabilnosti tržišta.

Usvojena je Izvršna naredba, koja se jednim delom odnosi na obaveznu prodaju dela deviza koje primaju učesnici u spoljno-trgovinskoj delatnosti; zabrana deviznih transakcija u kojima rezidenti daju nerezidentima devize po ugovorima o kreditu; zabrana rezidenta da uplaćuju devize na svoje račune otvorene u bankama ili organizacijama u inostranstvu, ili da prenose novac bez otvaranja bankovnog računa korišćenjem opcija elektronskog plaćanja koje pružaju strani pružaoci platnih usluga. Pored toga, Izvršna naredba definiše uslove pod kojima preduzeća mogu otkupiti svoje preostale akcije – outstandig shares (osim sticanja ovih akcija u cilju smanjenja njihovog ukupnog broja). Izvršnim nalogom je takođe utvrđeno da je javno akcionarsko društvo koje kupuje akcije koje je izdalo u skladu sa ovom naredbom dužno da pošalje odgovarajuće obaveštenje Centralnoj banci Ruske Federacije.“

Force Majeure

U vezi sa saopštenjem Trgovinsko industrijske komore Ukrajine <https://ucci.org.ua/en/press-center/uccinews/protsedura-zasvidchennia-fors-mazhornikh-obstavin-z-28-02-2022> na sajtu Privredne komore Srbije objavljeno je <https://pks.rs/vesti/odlaganje-obaveza-zbog-dejstva-vise-sile-5900>

Navedeno podrazumeva sledeće: Prvi korak podrazumeva da ona strana kod koje je nastupila viša sila obavesti drugu stranu o nemogućnosti izvršenja svojih obaveza. Takođe, da bi se razumno odložili rokovi za ispunjenje obaveza, ona strana kod koje je nastupila viša sila, može poslati saopštenje preuzeto sa sajta Trgovinsko industrijske komore Ukrajine, kao zvaničnu potvrdu nadležnog organa u Ukrajini, dovoljno da se sporazumno reši kršenje uslova ugovora. Nakon ovih okolnosti, ukoliko je potrebno, lice koje je prekršilo svoje obaveze u periodu više sile ima pravo da podnese zahtev za izdavanje odgovarajućeg uverenja u skladu sa procedurom utvrđenom Pravilnikom za svaku obavezu posebno.

Viša sila je prirodni događaj ili ljudska radnja koja se nije mogla predvideti ili sprečiti, a usled kojih je nastupila šteta, s tim da se ljudska radnja nije mogla pripisati u krivicu lica na koje bi inače padala odgovornost. Dejstvo više sile se smatra za slučaj koji oslobađa od odgovornosti za izvršavanje svih ili nekih ugovorenih obaveza i za naknadu štete za

delimično ili potpuno neizvršenje ugovorenih obaveza – onu ugovornu stranu kod koje je nastupio slučaj više sile, ili obe ugovorne strane, kada je kod obe ugovorne strane nastupio slučaj više sile, a izvršenje obaveza koje je onemogućeno zbog dejstva više sile odlaže se za vreme njenog trajanja.

UVERENJE O VIŠOJ SILI – Force Majeure Certificat je dokument koji služi da se objektivnim razlozima, privremeno ili trajno, obesnaži obaveza proistekla iz ugovornog odnosa.

Pregled aktuelnih cena berzanskih roba i procentualne promene

BERZANSKA ROBA	JEDINICA MERE	POSLEDNJA CENA	Promena			
			1D	5D	1M	YTD
Nafta WTI (bbl.)	USD/barel	94,5	▼ 8,27	▼ 23,61	▲ 2,63	▲ 25,63
Nafta BRENT (bbl.)	USD/barel	98,6	▼ 7,78	▼ 22,97	▲ 5,68	▲ 26,74
Prirodni gas (Btu.)	USD/MMBtu	4,5	▼ 2,64	▲ 0,18	▲ 5,32	▲ 21,58
Čelik (MT)	CNY/MT	5.273,5	▼ 0,63	▼ 1,49	▼ 0,24	▲ 3,89
Aluminijum (MT)	USD/tona	3.319,5	▼ 4,69	▼ 11,24	▲ 3,27	▲ 18,24
Bakar (MT)	USD/tona	9.935,0	▼ 2,44	▼ 3,37	▲ 0,15	▲ 2,21
Zlato (ounce)	USD/ounce	1.926,3	▼ 1,26	▼ 6,07	▲ 3,92	▲ 5,31
Srebro (ounce)	USD/ounce	24,6	▼ 1,62	▼ 6,68	▲ 5,46	▲ 5,72
Kukuruz (bu.)	USD/bušel	737,8	▼ 1,40	▼ 2,22	▲ 15,63	▲ 24,36
Pšenica (bu.)	USD/bušel	1.104,0	▲ 0,71	▼ 13,28	▲ 41,58	▲ 43,24
Sojina sačma (bu.)	USD/bušel	1.643,5	▼ 1,62	▼ 2,74	▲ 5,64	▲ 21,83
Šećer (lb.)	USD/funta	18,7	▼ 2,25	▼ 3,76	▲ 3,49	▼ 0,95
Suncokret seme (MT)	ZAR/tona	11.661,0	▼ 1,33	▼ 9,07	▲ 20,22	▲ 1,40
Ref. kamatna stopa (RUS) %		20,0	0,00	0,00	▲ 135,29	▲ 135,29
Ref. kamatna stopa (UKR) %		10,0	0,00	0,00	▲ 11,10	▲ 11,10
IMOEX Index (RUS)		2.470,5	▲ 20,04	0,00	▼ 31,38	▼ 34,77
PFTS Index (UKR)		519,2	0,00	0,00	▲ 0,08	▼ 0,68
*EUR/UAH		-	-	-	-	-
*USD/UAH		-	-	-	-	-

*UAH/RUB	-	-	-	-	-
EUR/RUB	121,2	▲ 9,49	▲ 15,87	▼ 29,40	▼ 29,46
USD/RUB	118,7	▲ 1,44	▼ 8,26	▼ 36,79	▼ 37,08

Izvor: Bloomberg

Napomena: Usd - dolar cent; MMBtu - milion britanskih termalnih jedinica; ZAR - južnoafrički rand; CNY - kineski juan; IMOEX Index - Moscow Stock Exchange Index; PFTF Index - Kiev Stock Exchange Index; UAH - ukrajinska grivna; RUB - ruska rublja.

*Podaci o ukrajinskoj nacionalnoj valuti su suspendovani od strane ukrajinskih zvaničnika do daljnjeg.